

Het oorlogsrelaas van de omgekomen bemanning van de Halifax-bommenwerper van het 77 Squadron RAF, in 1944 begraven in Dodewaard en Uden.

Elk jaar op 4 mei vindt in Dodewaard in de namiddag een sobere herdenking plaats op de algemene begraafplaats aan de Kalkestraat in Dodewaard door de leden van het Comité 4 mei, veteranen en een vertegenwoordiging van het gemeentebestuur bij de graven van twee Britse landmacht militairen en twee Australische vliegers. En elk jaar weer is daar de vraag, na het leggen van bloemen en een moment van stilte: wie waren deze jonge mannen, wat was hun taak, wat hebben zij meegemaakt, kortom wat is hun geschiedenis?

(foto 2 graven van Tiernan en Burns)

Reconstructie

Tot nu toe was er in het dorp weinig bekend over de lotgevallen van de twee Australische omgekomen vliegers. Dit, ondanks het feit dat er veel informatie is, maar dan wel her en der verspreid. Het Comité 4 mei verzamelde alle feiten en deed verder onderzoek. Het werd een samenhangend geheel met ook nieuwe details die na 67 jaar boven water kwamen. Deze publicatie is een teken van respect en een eerbetoon aan deze moedige mannen voor wat zij -ver van huis- deden voor onze vrijheid.

Missie

De zevenkoppige bemanning, de meesten in de 20, hadden hun missie er op zitten die 17e juni 1944: de Duitse bezetter een zware slag toedienen door een bombardement uit te voeren op de synthetische benzinefabriek Fisher Tropsch in Sterkrade, nabij Bocholt in het Ruhrgebied. Deze belangrijke olie-industrie produceerde 10.000 ton benzine per maand en bevoorradde het Duitse front in Frankrijk. De dag tevoren waren zij om 23.25 uur (Britse tijd) opgestegen vanaf vliegveld Full Sutton, Yorkshire in Engeland, deel uitmakend van een aanvalsmacht bestaande uit 162 Halifaxes, 147 Lancasters en 12 Mosquito's. Zij vertrokken van meerdere vliegvelden en benaderde het doel in twee golven waarvan de één ten noorden en de ander ten zuiden van Rotterdam vloog. Aanvankelijk verwarde deze tactiek de vijand.

Tekening vliegtuig (met onderschrift)

De Halifax-bommenwerper met als serienummer MZ715 en code KN-Z, waarin de zevenkoppige Brits-Australische bemanning vloog in de nacht van 16 op 17 juni 1944 boven Dodewaard en Ochten. Het viermotorige vliegtuig had een lengte van ongeveer 22 meter, een spanwijdte van 30 meter en een hoogte van ruim 6 meter. Qua grootte te vergelijken met het in 2009 neergestorte Turkse passagiersvliegtuig bij Schiphol. De kruissnelheid bedroeg 346 km en de top 454 km per uur. De mee te voeren bommenlast 6600 kg. Aan boord de bemanning: piloot, boordwerktuigkundige, navigator/bommenrichter, telegrafist, front-, rug- en staartschutter.

(In kader)

De bemanning van de Halifax MZ715:

Crain, Alan, RAAF, Pilot Officer, piloot, 21 jaar
Davies, Trevor, RAF, Flying Officer, navigator, leeftijd niet bekend
Gledhill, Victor, RAF, Sergeant, boordwerktuigkundige, 19 jaar
Owen, A., RAF, Warrant Officer, boordtelegrafist, leeftijd niet bekend
Braid, Alexander, RAAF, Warrant Officer, boordschutter, 26 jaar
Burns, Alfred, RAAF, Flight Sergeant, boordschutter, 21 jaar
Tiernan, Patrick, RAAF, Flight Sergeant, boordschutter, 29 jaar

(einde kader)

Bewolkt

Het was die dag slecht weer en zwaar bewolkt. Het doel was slecht of niet te zien, ondanks de markeringen van de zogenoemde 'Pathfinders'. Deze en eerdere bombardementen hadden weinig effect op de productie; alleen een precisiebombardement had echt effectief kunnen zijn. Later zou blijken dat toch nog negen units van de fabriek waren verwoest.

Duitse luchtverdediging

Ongelukkigerwijs moest de geallieerde bommenwerpervloot een Duits luchtbaken bij Bocholt passeren, niet ver van Sterkrade. En juist die nacht had de Duitse gevechtsleider dat baken gekozen voor verzamelpunt voor zijn luchtverdedigers. De gevolgen waren desastreus, zeker 31 vliegtuigen werden neergeschoten. De luchtaanval betekende voor het 77 Squadron de meest rampzalige gebeurtenis uit haar geschiedenis.

Neergeschoten

Toch wist de Halifax MZ715 met zijn bemanning daar weg te komen en zette de terugvlucht in naar de thuisbasis. Maar boven de Betuwe ging het mis. Het vliegtuig werd in de vroege morgen om 4.10 uur waarschijnlijk onderschept en beschoten door een Duitse nachtjager. Het toestel explodeerde in de lucht en de wrakstukken en de stoffelijke overschotten lagen verspreid over een gebied van Dodewaard tot Ochten. In de rapporten staat ook de Bonegraafseweg vermeld. Slechts één bemanningslid overleefde de crash: telegrafist A. Owen. Na opname in een hospitaal werd hij geïnterneerd in kamp Bankau bij Kreulberg in Opper-Silezië en in 1945 bevrijd.

Begraven in Uden

Vier omgekomen bemanningsleden werden op 20 juni 1944 door de Duitsers met militaire eer begraven op het Gemeentelijke oorlogskerkhof in Uden, waar meer gesneuvelde geallieerden naar toe werden gebracht. Nu is het het officiële 'Britse oorlogskerkhof Uden' waar 703 geallieerden hun laatste rustplaats kregen.

(foto's graven)

Begraven in Dodewaard

Twee bemanningsleden, de boordschutters Alfred John Burns (21) en Patrick Edward Thomas Tiernan (29), werden later gevonden. Herkenningsplaatjes waren er niet, maar op één lichaam werden drie foto's gevonden die naar het Rode Kruis zijn doorgestuurd. Bij Burns werd in de uniformjas een genaaid embleem gevonden. Deze omgekomen militairen zijn op 24 juni 1944 begraven op de algemene begraafplaats in Dodewaard, bij het oude baarhuisje.

Recht gedaan

De fatale oorlogsgebeurtenis van de Britse Australische bemanning van HalifaxM2715 is hiermee na zoveel jaar in zijn geheel in beeld gebracht. Dat doet recht aan de in Dodewaard en Uden begraven vliegeniers die ver van huis de hoogste prijs -hun leven- voor onze vrijheid betaalden.

Dit gereconstrueerde verhaal kwam tot stand door samenwerking van het Comité 4 mei Dodewaard en de heer Toon Verbakel van de Stichting Oorlogskerkhof Uden.

Uit respect voor deze Britse en Australische mannen wil het Comité hun lotgevallen aan alle belangstellenden kenbaar maken. Op de website www.nederbetuwe.nl vindt u een uitgebreidere versie van dit verhaal. (Zoekfunctie: Oorlogsmonumenten)

Naschrift:

Van de twee onbekende Britse landmacht militairen die in Dodewaard zijn begraven zijn in de afgelopen jaren geen gegevens meer bekend geworden. Hun identiteit blijft beperkt zoals nog vele oorlogsgraven in West Europa tot 'Unknown soldiers' maar waarvan ook vaak de mooie graftekst luidt: 'Known unto God'.

Wat gebeurde er verder met de oorlogsgraven op de Dodewaardse begraafplaats?

In mei 1946 adopteerde de Openbare School in Dodewaard twee Belgische graven en de Christelijke School de beide Engelse graven. Merkwaardig is, dat over de Australische graven niet wordt gesproken. De beide in 1944 omgekomen Belgen van de Brigade Piron zijn later overgebracht naar de begraafplaats Mortsel in België.

Op 6 oktober 1955 berichtte de burgemeester van Dodewaard, de heer Ter Braak, aan de zuster van Tiernan dat haar broer op de algemene begraafplaats in Dodewaard ligt begraven. Verder schrijft hij: "Wanneer u naar het gemeentehuis komt zal ik een begeleider regelen om het graf te bezoeken." Of Miss. Tiernan ooit een bezoek aan het graf van broer bracht is niet terug te vinden.

Dit jaar werd nog vernomen dat 20 à 25 jaar geleden de Dodewaardse buschauffeur G. van Doorn twee Engels sprekende dames ontmoette op het busstation in Arnhem. Zij informeerden naar vervoer richting Dodewaard omdat zij de begraafplaats wilden bezoeken. Ongetwijfeld moeten deze dames verwanten van Burns of Tiernan zijn geweest omdat dit de enige bekende Australische graven in Dodewaard zijn.

In 1997 is door het bestuur van de voormalige gemeente Dodewaard nog een poging ondernomen om meer informatie te krijgen over de twee in Dodewaard begraven Australische militairen maar dit leverde geen resultaat op.